8. Воєводін Б. В. Цивільно-правові аспекти тарґетованої (цільової) реклами, персоналізації та приватності у рекламі // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/112094/%C2

Yukhymchuk S. Ensuring the human right to privacy in cyberspace. *The rapid growth in the number of Internet users is creating an increase in cyber threats and, in turn, encroachments on human privacy. As of today, one of the global trends is the trend towards the spread of cyber attacks, which are becoming more sophisticated and unpredictable. Issues of cybersecurity, in particular the protection of the human right to privacy in cyberspace, are extremely important for Ukraine, but measures to address the challenges and threats in this area are not comprehensive.*

***Keywords**: the human right to privacy, Internet users, Internet, cyberspace, cyber attacks, risks to human privacy, virtual space, personal data.*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ЗАКРІПЛЕНИХ У КОНСТИТУЦІЇ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА ТЕРМІНІВ У СФЕРІ ПРАВ ЛЮДИНИ

О. М. Юхимюк

Досліджуються окремі особливості перекладу української мовою польських конституційних термінів у сфері прав людини. Наголошується, що терміни у сфері прав людини, закріплені у Конституції Республіки Польща, з точки зору їх перекладу українською мовою можуть бути простими та складними.

***Ключові слова**: конституція; прості юридичні терміни; складні юридичні терміни; термінологія; юридична термінологія.*

Нинішні стан глобалізації та інтеграція держав з різними правовими системами породжує проблему важливості розуміння та знання юридичної термінології, як юристами, так і перекладачами. Враховуючи близькість правових систем України та Польщі, юристу і перекладачу варто особливу увагу звертати на використання юридичних термінів у сфері прав людини у правовому контексті. Загалом переклад юридичних текстів вважається одним з найскладніших видів перекладів, оскільки неправильно перекладений юридичний документ може призвести до негативних наслідків, в тому числі юридичних. Звідси виникає не лише вимога щодо досконалого володіння термінологією, але й необхідність розуміння мовних реалій.

Конституція Республіки Польща [1] була прийнята 2 квітня 1997 року Національними зборами, а 25 травня 1997 року було проведено референдум, на якому більшість (53,45 %) громадян висловились в підтримку конституції. 16 липня 1997 року президент Республіки Польща О. Квасьнєвскі підписав конституцію та передав для публікації в офіційному виданні. В той же день Конституцію Республіки Польща опублікували, а 17 жовтня 1997 року вона набрала чинності (через три місяці після її оприлюднення, як було передбачено самою конституцією). Конституція Республіки Польща належить до новітніх конституцій, на її зміст вплинули тогочасні суспільно-політичні події в Польщі, а також міжнародні та європейські стандарти конституціоналізму, накладені на відповідну національну традицію. Розділ II Конституція Республіки Польща має назву «Свободи, права і обов'язки людини і громадянина» та включає шість підрозділів.

Розглядаючи питання перекладу українською мовою термінів у сфері прав людини варто зазначити, що до особливостей юридичних текстів можна віднести вживання спеціальної юридичної лексики, основну частину якої складають юридичні терміни та реалії; загальновживаної лексики зі спеціальним вузькогалузевим значенням; скорочень, більшість яких зустрічається тільки в юридичних текстах; синонімів (парних та потрійних), що

© Юхимюк О. М., 2021

використовуються для позначення одного поняття з метою уникнення двозначності; кліше та сталих виразів; запозичень з латинської та французької мов (які часто не перекладаються); слова давньоанглійського походження, які вийшли із загального вжитку; ідіоматичних виразів та фразеологічних сполучень, які не вживаються чи рідко вживаються в літературній мові [2, с. 275-276]

Обов'язковою умовою роботи з текстом польського законодавства є необхідність широкого використання правових термінів і понять, однак цей процес може супроводжуватися проблемами чотирьох рівнів:

1) у польському законодавстві не всі вживані поняття та терміни мають законодавче визначення;

2) не всі правові поняття та терміни польського законодавства мають свій відповідник в українському;

3) в українському законодавстві є поняття та терміни, які не мають відповідників у польському;

4) відсутнє однозначне розуміння поняття і визначення термінів і в польській, і в українській мовах [3, с. 327].

Загалом, термін – емоційне нейтральне слово чи словосполучення, яке вживається для точного вираження понять та назв предметів, має чітко визначену дефініцію [2, с. 276]

Проаналізувавши зміст Розділу II Конституції Республіки Польща «Свободи, права і обов'язки людини і громадянина», можемо виділити кілька категорій термінів з точки зору особливостей їх перекладу українською мовою.

До першої категорії варто віднести терміни, що мають відповідники в українській юридичній термінології та Конституції України: godność człowieka – гідність людини; ochronia prawna – правовий захист; obywatelstwo polskie – польське громадянство; nabycie obywatelstwa polskiego – набуття польського громадянства; nietykalność osobistą – особиста недоторканість; pozbawienie lub ograniczenie wolności – позбавлення або обмеження волі; prawa rodzicielskie – батьківські права; nienaruszalność mieszkania – недоторканість житла; wolność poruszania – свобода пересування; bezpieczeństwo państwa – державна безпека; ekstradycja – екстрадиція; ratyfikowana umowa międzynarodowa – ратифікований міжнародний договір; wolność zrzeszania się – свобода об'єднання; organy władzy publicznej – органи публічної влади; petycji, wnioski i skargi – петиції, заяви та скарги; zabezpieczenie społeczne – соціальний захист; ochrona praw dziecka – захист прав дитини;

До другої категорії можна віднести терміни, що при перекладі потребують додаткових мовних засобів та знань. Серед них варто виділити наступні:

1) терміни, переклад яких передбачає звернення до інших нормативно-правових актів: przepadek rzeczy – конфіскація майна; prawomocne orzeczenie sądu – рішення суду, що набрало законної сили; wolność sumienia i religii – свобода совісті та віросповідання; status uchodźcy – статус біженця;

2) терміни, в яких закладено оціночні поняття, їх зміст може різнитись в польському та українському конституційному праві: zgodnie z własnymi przekonaniami – за власним переконанням; trudna sytuacja materialna i społeczna – складне матеріальне і соціальне становище; obowiązek wierności Rzeczypospolitej Polskiej – обов'язок вірності Республіці Польща та ін.

3) терміни, які неможливо перекласти без додаткових пояснень: wolność uzewnętrzniania religii – свобода сповідування релігії; władze publiczne – публічна влада; senator – сенатор; droga sądowa dochodzenia naruszonych wolności lub praw – судовий захист порушених прав і свобод та ін.

Таким чином, терміни у сфері прав людини, закріплені у Конституції Республіки Польща, з точки зору їх перекладу українською мовою можуть бути простими (відповідні аналоги існують в юридичній термінології, в тексті Конституції України) та складними (їх переклад потребує знань щодо інших норм конституції, норм інших нормативно-правових актів, а також відповідних знань в сфері права). Важливим фактором, який сприяє перекладу термінів у сфері прав людини, закріплених у Конституції Республіки Польща, українською мовою, на нашу думку є імплементація міжнародних стандартів прав людини як в польській,

так і українській конституціях. Це дозволяє уніфікувати переклад відповідних термінів та сприяє їх належному розумінню і застосуванню.

Джерела та література:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Dz.U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483. URL : http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19970780483
2. Шумило І. І., Карпушина М. Г. Труднощі перекладу юридичних термінів англійської мови. *Молодий вчений*. № 12 (52), 2017. С. 275-278.
3. Дуфенюк О. М. Стратегія перекладу польського правового тексту на прикладі термінології кримінального процесу. *Вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія юридична. 2017, № 1. С. 324-332.

Iukhymiuk O. Peculiarities of translation into the Ukrainian of terms in the field of human rights established in the Constitution of the Republic of Poland. *There are studied some peculiarities of the translation of Polish constitutional terms in the field of human rights into Ukrainian. It is emphasized that the terms in the field of human rights enshrined in the Constitution of the Republic of Poland, in terms of their translation into Ukrainian can be simple and complex.*

***Keywords**: constitution; simple legal terms; complex legal terms; terminology; legal terminology.*

ЗАХИСТ ПРАВ ЖІНОК У ТРУДОВИХ ВІДНОСИНАХ

А. В. Юшко, О. А. Лук'янчук
Науковий керівник: к.ю.н., доц. ***І. М. Якушев***

Стійкі гендерні стереотипи, відсутність рівних можливостей, вразливість жінок до численних форм дискримінації, котрі спостерігаються здебільшого у доступі до зайнятості, професійному зростанні та оплаті праці-це те ,що формує гендерну нерівність у сфері трудових відносин. У статті аналізується проблематика прав жінок й потенційні шляхи їх вирішення.

***Ключові слова**: права жінок ,трудові відносини, гендерна дискримінація.*

Актуальність теми дослідження. Захист прав жінок й протидія гендерній дискримінації залишаються актуальними проблемами для сучасної України. Це питання повинне включати такі принципи: рівність можливостей і однакове ставлення до чоловіків і жінок у сфері зайнятості; рівну оплату; поліпшення балансу між роботою і сім'єю для працівників; рівні підходи для пропозицій у разі зайняття вакантних посад.

Виклад основного матеріалу. Принцип правової рівності як один із основних принципів правового регулювання є тим соціальним явищем, яке забезпечує якісне функціонування будь-якого демократичного суспільства. Україна як демократична правова держава проголошує пріоритет прав людини, закріпивши в Основному Законі країни гарантії дотримання прав і свобод людини на принципах паритетності. Ст. 2 Конституції України закріплює рівність усіх перед законом, забороняє привілеї чи обмеження за будь-якими ознаками, в тому числі й за ознакою статі [1].

На сьогоднішній день найбільш виразно гендерна дискримінація знаходить свій вияв у сфері трудових відносин . Стаття 2-1 КЗпП України забороняє будь-яку дискримінацію у сфері праці, зокрема порушення принципу рівності прав і можливостей, пряме або непряме обмеження прав працівників за різними ознаками [2]. Найбільш вразливою групою залишаються жінки, права яких часто обмежуються. Дискримінація за ознакою статі у трудових відносинах проявляється в таких формах:

© Юшко А. В., Лук'янчук О. А., 2021